

Nr 125.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1941 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1941/42 till avlöningar vid universiteten i Uppsala och Lund m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

1:o) **Uppsala universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1941/42 (VIII h. t., punkt 59, sid. 66—72, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1941) föreslagit riksdagen att dels besluta, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt av departementschefen angivits, dels ock till Uppsala universitet: Avlöningar för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 2,060,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Herlitz* (I: 88) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Sjögren m. fl.* (II: 120), vari hemstälts, att Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser ett avgörande vid 1941 års lagtima riksdag av frågan om indragning av en andre bibliotekarietjänst vid universitetsbiblioteket i Uppsala och en förste bibliotekarietjänst vid universitetsbiblioteket i Lund måtte avslås;

dels två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Herlitz m. fl.* (I: 87) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Sjögren m. fl.* (II: 81), vari — såvitt nu är i fråga — hemstälts, att riksdagen måtte, med avslag på vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, besluta, att docentstipendier vid universiteten skola utgå med hittillsvarande grundbelopp samt dyrtidstillägg efter nu gällande grunder samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att tillerkänna innehavare av docentstipendier och forskarstipendier kristillägg;

dels ock två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *R. Wagnsson* och *T. Caap* (I: 89) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Sjögren m. fl.* (II: 121), vari hemställs, att riksdagen måtte besluta, att amanuenserna vid universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund i avvaktan på deras definitiva inplacering i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän måtte undantagas från den under punkterna 59 och 63, åttonde huvudtiteln, föreslagna arvodesregleringen och bibehållas vid nuvarande arvoden med dyrtidstillägg och barntillägg samt att de måtte tillerkännas kristillägg.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda, motionsvis gjorda yrkanden hänvisas, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande till motionerna I: 88, II: 81 och I: 89.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 144,700 kronor. Höjningen sammanhänger till en del med den ändrade beräkning av avlöningsanslagen, som beslutats av 1940 års urtima riksdag, och med det rörliga tilläggets höjning till 15 procent. Härutöver ifrågasätts de förändringar, som framgå av följande redogörelse:

a. I avlöningsstaten för professuren i praktisk teologi har upptagits ett belopp av 12,000 kronor i stället för såsom nu endast 7,400 kronor. Förändringen är en följd av det av 1940 års lagtima riksdag fattade beslutet om att Uppsala stads pastorat med utgången av innevarande budgetår skall upphöra att vara prebende för professurens innehavare.

b. Följande av kanslern föreslagna besparingsåtgärder hava av departementschefen tillstyrkts, nämligen:

Indragning av arvodet för examination i privaträtt för statsvetenskaplig examen	kronor 1,000
Sänkning av det nu utgående arvodet på 1,500 kronor till ledare för juridiska fakultetens propedeutiska kurs	» 500
Anslagsminskning på grund av höjning av pensionsavdragen för professorer och lärare	» 1,500
Sänkning av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän vid universitetsbiblioteket	» 2,000

Summa anslagsminskning kronor 5,000.

I besparingssyfte har *kanslern* härutöver ifrågasatt, att en andre bibliotekariebefattning vid universitetsbiblioteket i Uppsala vid inträffad ledighet indrages och sålunda tills vidare sättes på övergångsstat. En motsvarande åtgärd beträffande en förste bibliotekariebefattning har, såsom av punkt 63 i åttonde huvudtiteln framgår, av *kanslern* föreslagits beträffande universitetsbiblioteket i Lund. Beträffande sistnämnda förslag har *statskontoret*

anfört, att vid bifall härtill föreskrift borde meddelas, dels att vid först uppkommande ledighet å dylik befattning densamma skulle indragas, dels ock att vid förfall för förste bibliotekarie förordnande — i den mån sådant med hänsyn till bestämmelserna i cirkulär 1940: 37 över huvud taget ansåges böra förekomma — icke finge meddelas å en av befattningarna i fråga. Något överförande å övergångsstat borde däremot icke ske, då här icke vore fråga om en bestämd befattning.

Departementschefen har tillstyrkt, att en andre bibliotekarietjänst vid universitetsbiblioteket i Uppsala indroges vid första inträdande vakans på någon av dessa befattningar.

Med hänsyn till vad statskontoret yttrat borde denna befattning dock icke uppföras på övergångsstat men väl föreskrift meddelas, att en av andre bibliotekariebefattningarna icke finge vid uppstående ledighet återbesättas och att vid förfall för andre bibliotekarie förordnande — i den mån sådant med hänsyn till bestämmelserna i cirkuläret 1940: 37 över huvud taget ansåges böra förekomma — icke finge meddelas på en av befattningarna i fråga. Först framdeles påverkades avlöningsstaten av denna åtgärd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela nämnda föreskrift.

Departementschefen har under punkt 63 förordat motsvarande föreskrifter beträffande en av förste bibliotekariebefattningarna i Lund.

I detta sammanhang erinrade departementschefen, att något reguljärt samarbete i fråga om föreläsningar och undervisningen i övrigt icke skedde mellan de fem akademiska lärosätena i vårt land. I ett par enstaka fall hade sådant samarbete praktiserats, exempelvis vid undervisningen i sanskrit med jämförande indo-europeisk språkforskning vid universitetet i Lund. Professuren i detta ämne vore sedan länge vakanssatt. Innehavaren av motsvarande professur vid Göteborgs högskola brukade emellertid årligen hålla en serie föreläsningar i Lund och i förekommande fall förordnas till examinerator. Efter samråd med kanslern för rikets universitet hade departementschefen kommit till den uppfattningen, att sådant samarbete i ökad utsträckning borde försökas. På detta sätt torde det vara möjligt att rationellt och för minsta kostnad ordna undervisningen i vissa av de akademiska läroämnena. Kanslern hade för avsikt att närmare undersöka de i detta hänseende föreliggande möjligheterna och torde komma att i sinom tid framlägga de förslag, vartill undersökningen gäve anledning.

I *motionerna I: 88* och *II: 120* har beträffande förslaget om indragning av nämnda bibliotekariebefattningar anförts bland annat:

Genom Kungl. Maj:ts kungörelse 1941: 5 hade beträffande den civila statsförvaltningen stadgats, att då ledighet uppstode å sådan befattning, som vore upptagen i av Kungl. Maj:t fastställd personalförteckning, det åläge vederbörande myndighet att till Kungl. Maj:ts prövning hänskjuta frågan, huruvida befattningen skulle återbesättas, varvid myndigheten hade att verkställa och till Kungl. Maj:t ingiva utredning om möjligheten att i besparingssyfte indraga befattningen eller under någon tid lämna den obesatt eller att genomföra annan personalbegränsning i anslutning till åter-

besättande av befattningen. Då ju under sådana förhållanden varje ledigbliven tjänst komme att bli föremål för Kungl. Maj:ts särskilda prövning, syntes anledning icke föreligga att nu på sätt föreslagits utbryta och i annan ordning besluta rörande de ovan nämnda bibliotekstjänsterna. Ett dylikt tillvägagångssätt skulle vara motiverat endast under den förutsättningen att vederbörande myndigheter haft tillfälle att företaga den utredning i saken, som ju förutsattes böra ske, ävensom att en prövning av utredningens resultat givit vid handen, att tjänsterna i fråga rimligtvis kunde umbäras. Detta hade dock icke skett, myndigheterna hade icke yttrat sig i ärendet, och det gaves inga skäl att a priori antaga, att en undersökning rörande arbetsförhållandena vid dessa de mest centrala och viktigaste institutionerna vid våra två statsuniversitet skulle ge resultat som utan vidare klarlade möjligheten av de ifrågasatta indragningarna.

c. Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att ett antal arvoden skola höjas i samband med upphörande av rätten att å desamma åtnjuta dyrtidstillägg. Beträffande den sålunda ifrågasatta *arvodessregleringen* har departementschefen anfört:

Efter förslag av Kungl. Maj:t fattade 1939 års lagtima riksdag beslut om reglering i viss utsträckning av arvoden, förenade med dyrtidstillägg. Regleringen, som innebar en avveckling av dyrtidstilläggen, avsåg i stort sett endast sådana arvoden, som kunde sägas ha karaktär av ersättning för bisysslor. Undantag gjordes vid detta tillfälle för samtliga med dyrtidstillägg förenade arvoden vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet. Vid framläggandet av fjolårets budgetförslag förelåg utredning från universitetsmyndigheterna om fullföljande av arvodesregleringen för universitetens och karolinska institutets del. Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma anslagsfrågor utgick emellertid chefen för finansdepartementet från att dyrtidstillägg alltjämt skulle utgå på de av Kungl. Maj:t fastställda arvoden, som ditills icke reglerats och vilka vore förenade med dyrtidstillägg.

I enlighet med vad chefen för finansdepartementet i 1941 års statsverksproposition under för flera huvudtitlar gemensamma frågor yttrat, borde dyrtidstillägg från och med budgetåret 1941/42 icke utgå vare sig på arvoden, vilka vore att anse som ersättning för bisysslor, eller på arvoden, vilkas innehavare hade den med arvodet honorerade tjänstgöringen som sin huvudsakliga sysselsättning. Såsom huvudregel hade ansetts böra iakttagas, att nuvarande arvode och dyrtidstillägg betraktades som maximum för de nya arvodesbelopp, som kunde komma i fråga. En strikt tillämpning av denna regel innebure uppräknings av de vid universiteten och karolinska institutet utgående arvodena med omkring 26 procent mot omkring 13 procent vid den av 1939 års riksdag beslutade regleringen av vissa bisysslearvoden. Det kunde med hänsyn till sistnämnda arvodesreglering ifrågasättas, om de bisysslearvoden, som nu komme i fråga, borde höjas i samma proportion som huvudsysslearvodena.

De vid universiteten och karolinska institutet inrättade arvodestjänsterna kunde i många fall även med användning av de inom den civila statsförvaltningen tillämpade bedömningsgrunderna karakteriseras såsom huvudsysslor. Som exempel på arvoden av denna art ville departementschefen nämna docentstipendierna och de vid universitetsbiblioteken utgående ama-

nuensarvodena. Vad de återstående arvodena beträffade, kunde ett flertal av dem trots arvodesbeloppens jämförelsevis ringa storlek icke rubriceras som bisysslor i egentlig mening. De utgjorde i många fall ersättning för innehavarens huvudsakliga *avlönade* sysselsättning. Innehavaren hade i allmänhet icke annan inkomst av tjänst. I åtskilliga fall borde arvodena rätteligen rubriceras som stipendier, med vilka vore förbunden en ej o betydlig tjänstgöringsskyldighet.

Med hänsyn härtill borde vid uppräknigen av de vid universitetet och karolinska institutet utgående arvodena i samband med avvecklingen av det på arvodena utgående dyrtidstillägget dessa i allmänhet betraktas som huvudsysslearvoden. Arvodena borde uppräknas med högst 26 procent. I de fall, då arvode utan tvekan vore att anse som ersättning för bisyssla i den inom civila statsförvaltningen hävdvunna meningen, syntes dock arvodeshöjningen böra bestämmas till lägre belopp. Som minimigräns skulle departementschefen vilja angiva en arvodeshöjning av i runt tal 20 procent. I de fall, då dyrtidstillägg på grund av nu gällande maximeringsbestämmelser icke alls utginge på arvode eller utginge endast i begränsad omfattning, syntes arvodena böra bibehållas oförändrade eller uppräknas med de belopp, som kunde befinnas skäligen med hänsyn till det faktiskt utgående dyrtidstillägget eller storleken av andra jämförliga arvoden. Uppbure befattningshavare barnstillägg och utgjorde denna löneförmån en jämförelsevis väsentlig del av de med tjänsten förenade sammanlagda arvodesförmånerna, syntes i de fall då så befunnos skäligen personligt arvodesstillägg böra tillerkännas vederbörande som ersättning för bortfallande barnstillägg. Vid omräkningen av arvodena borde dessa avrundas nedåt till lämpliga belopp. Det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att med tillämpning av de nu angivna grunderna och efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter meddela bestämmelser rörande de särskilda arvodena. Härvid syntes docentstipendium böra bestämmas till 7,500 kronor mot nu 6,000 kronor.

Från arvodesregleringen syntes böra undantagas underläkare och amanuenser vid universitetens kliniker och polikliniker. Dessa befattningshavare syntes böra i fortsättningen komma i åtnjutande av dyrtidstillägg och även kristillägg. Departementschefen erinrade, att ett flertal befattningshavare av motsvarande slag vid karolinska sjukhuset och serafimerlasaretet innehade ställning såsom extra tjänstemän och sålunda åtnjöt löneförmåner i enlighet med bestämmelserna i civila icke-ordinariereglementet.

Vad departementschefen nu anfört avsåge utom universitetet i Uppsala även universitetet i Lund samt karolinska institutet. Vid beräkningen av de anslagsposter, som berördes av arvodesregleringen, föresloges en härav föranledd höjning av dessa poster med belopp, som ansetts erforderliga vid tillämpning av de i det föregående angivna principerna för arvodesregleringen. Arvodesregleringen medförde givetvis en motsvarande minskning av vederbörande dyrtidstilläggsanslag. Anmärkas kunde även, att höjningen av arvodena torde medföra i någon mån ökade inkomster för universitetens reservfonder, till vilka besparingar på de under avdelning I i avlöningsstaterna uppförda arvodesposterna i viss utsträckning inginge.

I *motionerna I: 87* och *II: 81*, vari hemstälts, att docent- och forskarstipendier skulle undantagas från den ifrågasatta arvodesregleringen, har till stöd härför anförts i huvudsak följande:

Den av Kungl. Maj:t anbefallda utredning rörande docentinstitutionen, vilken slutförts år 1939, hade utmynnat bland annat i ett enhälligt förslag om väsentlig ökning av såväl docentstipendiernas som forskarstipendiernas belopp. Av hänsyn till det nuvarande läget vore det osannolikt, att en sådan höjning under den närmaste tiden skulle komma till stånd. Det vore likväl ur universitetens synpunkt av uppenbar vikt att tillse, att docenternas ställning under väntetiden åtminstone icke försämrades. Genom det nu framlagda förslaget måste likväl en försämring inträda, därigenom att efter dyrtidstilläggens inräknande i arvodet ingen möjlighet torde föreligga att genom kristillägg erhålla kompensation för ytterligare ökning i levnadskostnaderna. Den av Kungl. Maj:t föreslagna uppräknningen vore baserad på indexsiffran 188 (med hänsyn till avrundningen nedåt faktiskt blott 187), under det att levnadskostnadsindex redan nu vore uppe i 204 (1914 = 100) och till följd av omsättningskatten med säkerhet kunde väntas stiga ytterligare. Det borde i detta sammanhang framhållas, att motsvarande högre befattningshavare (professorer, laboratorer m. fl.) såsom innehavare av lön på stat åtnjöte kristillägg. Genom den föreslagna regleringen skulle docentstipendiaternas löneförmåner blir mindre, än de som tillkomme extra ordinarie adjunkter vid läroverken i Stockholm och Uppsala, trots att kompetenskraven för docenter vore ojämförligt högre.

Uppenbarligen skulle en sådan försämring av de ekonomiska utsikterna på universitetsbanan, i jämförelse med läget inom andra yrken för akademiskt bildade, innebära en beklaglig skärpning av de redan förefintliga svårigheterna att rekrytera våra universitet på tillfredsställande sätt.

Över huvud taget syntes det i detta sammanhang vara oegentligt att använda beteckningen arvode. 1938 års docentutredning hade i samråd med allmänna lönenämndens ordförande och sekreterare konstaterat, att docent- och forskarstipendier icke kunde betraktas såsom en sådan form av avlöning eller arvode som avsåges i avlöningsreglementet. Från dylika löner och arvoden skilde sig docent- och forskarstipendierna dels genom tidsbegränsning för innehav till 6 eller 7 år utan möjlighet till vidare förlängning, dels genom att de icke blott utgjorde ersättning för en ålagd arbetsprestation i form av undervisning, utan även och framför allt understöd åt ett forskningsarbete av största betydelse för universiteten och för vårt lands vetenskapliga kultur. Då stipendium efter 3 år skulle förnyas, togs hänsyn ej blott till om vederbörande på tillfredsställande sätt fullgjort sin undervisning utan än mera till resultaten av hans forskningsarbete. Å andra sidan vore docent- och forskarstipendier enligt utslag av regeringsrätten i skattehänseende icke heller stipendier i vanlig mening utan beskattades som inkomst av tjänst.

Av vad sålunda anförts framginge att docent- och forskarstipendier intogs en särställning och att principerna för arvodesreglering i allmänhet således här icke vore tillämpliga.

Från den nu ifrågavarande regleringen hade Kungl. Maj:t i sitt förslag undantagit de arvoden, som uppbyres av underläkare och amanuenser vid universitetens kliniker och polikliniker, vilka således även hädanefter borde åtnjuta dyrtidstillägg och även kristillägg. Dessa befattningar vore emellertid i huvudsak likartade med docentstipendiaternas samt innehades ej sällan av docent i medicinska fakulteten i stället för docentstipendium.

Starka billighetsskäl syntes tala för att den kompensation för levnadskostnadernas fortsatta stegring, som gäves andra befattningshavare i mot-

svarande ställning, icke berövades den grupp av tjänstemän vid universiteten, om vilken här vore fråga.

Slutligen borde framhållas, att besparingen för statsverket genom den av Kungl. Maj:t föreslagna regleringen till följd av tjänsternas fåtalighet måste bli mycket ringa.

Till stöd för det i *motionerna I: 89* och *II: 121* gjorda yrkandet, att även biblioteksamanuenserna vid universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund måtte undantagas från den ifrågasatta arvodesregleringen, har erinrats, bland annat, att kompetensvillkoren för antagande till biblioteksamanuens vore licentiatexamen eller kandidatexamen i två fakulteter jämte viss provtjänstgöring samt att ifrågavarande befattningshavare med hänsyn härtill i lönehänseende närmast borde vara jämställda med extralärare.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden över *motionerna I: 87* och *II: 81* samt *I: 89* och *II: 121* av statskontoret samt av kanslern för rikets universitet, vilken i ärendet inhämtat yttranden *dels* av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket, samtliga fakulteter och sektioner samt det större konsistoriet vid universitetet i Uppsala ävensom Uppsala docentförening, *dels* av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket och det större konsistoriet vid universitetet i Lund ävensom Lunds docentförening, *dels ock* av karolinska institutets lärarkollegium.

Statskontoret har anfört följande:

Som av chefen för finansdepartementet erinrats vid anmälan i 1941 års statsverksproposition under utgifter å driftbudgeten av för flera huvudtitlar gemensamma frågor hade i det framlagda budgetförslaget fullföljts den arvodesreglering inom civila statsförvaltningen, som påbörjades vid 1939 års lagtima riksdag. Vid denna arvodesreglering hade iakttagits, att summan av hittillsvarande arvode och dyrtidstillägg, det senare maximerat efter index av 188, regelmässigt fått utgöra en övre gräns för det nya arvodet. I enlighet härmed hade huvudsysslearvodena nära nog genomgående uppräknats med omkring 26 procent. Detta hade skett även i sådana fall, då den anställning, i vilken arvodet åtnjötes, utgjorde vederbörandes uteslutande sysselsättning, och anställningen beträffande tjänstgöringstidens längd och tjänstgöringsförhållanden i övrigt vore fullt jämförbar med befattning, å vilken civila avlöningsreglementet eller civila icke-ordinariereglementet vore tillämpligt.

Vad först anginge de motionsvis gjorda yrkandena om rätt för *docent* och *forskarstipendiater* att bibehålla dyrtidstillägg och utbetomma kristillägg å stipendierna, finge statskontoret uttala, att enligt ämbetsverkets mening svagare skäl förefunnes att giva dessa stipendiater, som beträffande tjänstgöringen intoge en särställning i förhållande till arvodes-tagarna i övrigt, dessa rörliga förmåner än andra befattningshavare med huvudsysslearvodet. Då härtill komme, att riksdagen redan lämnat utan erinran Kungl. Maj:ts förslag rörande omreglering av docentstipendierna vid tekniska högskolan och lantbrukshögskolan, ansåge ämbetsverket de gjorda yrkandena icke böra vinna riksdagens bifall.

Beträffande därefter *biblioteksamanuensernas* anställnings-

förhållanden hade dessa befattningshavare — som i motionerna understrukt — en till 5 timmar inskränkt daglig tjänstgöring. Då med sagda befattningshavare i viss mån jämställda arvodestagare — t. ex. assistenter vid olika institutioner — vilka hade en tjänstgöring å 42 timmar i veckan, icke ansetts böra bibehållas vid dyrtidstilläggen, syntes det statskontoret icke motiverat, att undantag från arvodesregleringen gjordes för biblioteksammanuenserna, varför ämbetsverket ej heller kunde tillstyrka de i sådant hänseende gjorda yrkandena.

Större akademiska konsistoriet i Uppsala har yttrat bland annat följande:

Beträffande först docent- och forskarstipendierna ville konsistoriet framhålla att den förändring i fråga om dessa stipendier, som föresloges i statsverkspropositionen, skulle innebära en ekonomisk försämring för deras innehavare. Ett docentstipendium utginge nu med 6,000 kronor för år, vartill komme dyrtidstillägg om 1.560 kronor för år. Bestämde docentstipendiet till 7,500 kronor, såsom föreslagits i statsverkspropositionen, föreläge alltså redan en minskning av 60 kronor. Minskningen bleve emellertid mera betydande, om hänsyn toges till det dyrtidstillägg, som nu utginge med 108 kronor för år för varje barn under 16 år, och vartill motsvarighet funnes enligt statsverkspropositionen endast under alldeles särskilda omständigheter. Och ännu större bleve skillnaden, om hänsyn jämväl toges till det kristillägg, som skulle komma docentstipendiaten till godo, om han likställdes med löntagare. Enligt nu gällande grunder skulle ett kristillägg av 264 kronor för år utgå till honom. En jämförelse mellan vad en docentstipendiat enligt nu gällande grunder skulle erhålla, om ifrågavarande motioner rörande docent- och forskarstipendierna skulle bifallas, och vad han skulle erhålla enligt statsverkspropositionen ledde alltså till följande resultat. I förra fallet skulle han, om han vore utan barn, erhålla 7,560 kronor och, om han hade ett barn, 7,668 kronor för år, vartill i båda fallen komme 264 kronor i kristillägg. Enligt statsverkspropositionen erhöles han 7,500 kronor för år jämte den i propositionen mycket kringskurna utsikten till barntillägg. Motsvarande siffror för forskarstipendiat vore 8,812 kronor och 8,920 kronor med kristillägg å 307 kronor 20 öre mot 8,800 kronor enligt statsverkspropositionen.

Till de nu anförda olikheterna komme den för stipendiaterna synnerligen ogynnsamma följden av statsverkspropositionen, att deras inkomster under nästa budgetår komme att bliva fixerade och icke i någon mån skulle kunna följa en fortgående prisstegring.

Då den i statsverkspropositionen föreslagna regleringen av docent- och forskarstipendierna alltså skulle innebära en försämring av stipendiaternas ekonomiska ställning, ansåge sig konsistoriet böra betona vikten av att de ekonomiska förutsättningarna för docentkårens rekrytering icke minskades. För uppehållandet av arbetet vid universitetet och för vidmakthållandet av en fullgod kår av unga vetenskapsmän, varur de ordinarie lärarplatserna vid universitetet kunde besättas, vore det nödvändigt, att sådana villkor bereddes docenterna, att icke de begåvade unga vetenskapsidkarna av färlågan för ekonomiska svårigheter avskräcktes från att beträda den akademiska lärarbanan.

Ur formell synpunkt borde ock betonas, att docent- och forskarstipendierna icke kunde likställas med arvoden i egentlig mening.

Docentstipendiaterna hade visserligen sig ålagd en undervisningsskyldighet, som vore bestämd efter vissa mått, och för vilken stipendierna kunde

betraktas som ersättning, men stipendierna vore i främsta rummet avsedda att bereda innehavarna möjlighet till egen vetenskaplig verksamhet. För forskarstipendierna föreläge ingen undervisningsskyldighet, utan dessa stipendier hade helt och hållet till syfte att utgöra ett stöd för innehavarnas forskningsarbete. Å andra sidan vore emellertid docent- och forskarstipendierna ej heller att likställa med vanliga stipendier, då de som bekant beskattades som inkomst.

På ovan angivna skäl tillstyrkte konsistoriet, att docent- och forskarstipendierna bestämdes att utgå efter hittills gällande grunder, och att sålunda dyrtidstillägg finge utgå å dem och jämväl kristillägg bestämmas skola tilldelas deras innehavare.

Beträffande därefter amanuenserna vid universitetsbiblioteket ville konsistoriet framhålla, att den i statsverkspropositionen föreslagna regleringen skulle liksom beträffande docent- och forskarstipendierna innebära en försämring av dessa amanuensers förmåner. Om amanuensen vore utan barn, skulle han enligt denna reglering erhålla 6,000 kronor i stället för 6,048 kronor jämte kristillägg. Och med ett barn bleve skillnaden ännu större, i det att mot statsverkspropositionens 6,000 kronor då svarade 6,156 kronor jämte kristillägg enligt motionerna.

I likhet med överbibliotekarien vill konsistoriet framhålla, att biblioteksamanuenserna sedan länge ansetts vara i förhållande till sina vetenskapliga förutsättningar och sina arbetsuppgifter samt till lönerna för närmast likartade lönegrupper otillfredsställande avlönade. Konsistoriet vill härvid erinra, att konsistoriet tidigare framhållit nödvändigheten av att amanuenserna jämställdes med extralärarna vid de allmänna läroverken — numera e. o. adjunkterna — såsom tidigare också varit fallet. Framställningar hade från universitetet upprepade gånger gjorts om förbättrade avlöningar för dem. Under sådana omständigheter framstode den nu i statsverkspropositionen föreslagna förändringen av grunderna för deras avlöning, vilken förändring, som ovan visats, innebure en försämring, så mycket mindre skälig. Ur synpunkten av möjligheterna för en tillfredsställande rekrytering av ifrågavarande tjänstemannakår vore det synnerligen nödvändigt, att amanuensernas lönevillkor icke försämrades.

På grund av vad sålunda anförts finge konsistoriet tillstyrka de om biblioteksamanuensernas löneförmåner väckta motionerna.

Större akademiska konsistoriet i Lund har anfört huvudsakligen följande:

I fråga om biblioteksamanuenserna ville konsistoriet varmt förorda det av motionärerna gjorda yrkandet att dessa amanuenser — det rörde sig här om sammanlagt nio befattningshavare, därav fyra i Lund — måtte undantagas från den föreslagna arvodesregleringen och bibehållas vid nuvarande arvoden med dyrtidstillägg och barntillägg samt att de måtte tillerkännas kristillägg.

I fråga om de för universitetets hela verksamhet ävensom för den vetenskapliga forskningens utveckling synnerligen viktiga gruppen av docent- och forskarstipendiater finge i korthet följande synpunkter framhållas.

För överskådlighetens skull uppfördes här nedan de löneförmåner, som skulle tillkomma docentstipendiater enligt statsverkspropositionen till 1941 års riksdag, och de, som utginge enligt nu gällande bestämmelser, varvid upptagits alternativten docentstipendiat utan barn, med ett barn och med två respektive tre barn.

	Enligt Kungl. Maj:ts förslag	För närva- rande
Docentstipendiat utan barn	7,500	7,560
» med ett barn	7,500	7,668
» med två barn	7,500	7,776
» med tre barn	7,500	7,884

Såsom syntes skulle, om docentstipendierna, såsom föreslagits, avrundades till 7,500 kronor, för varje docentstipendiat utan vidare en direkt minskning av löneleden på 60 kronor per år inträda. Ännu kännbarare bleve för de svagt avlönade befattningshavare, om vilka här vore fråga, ett borttagande av nu utgående barntillägg. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle i stället för barntillägg personligt arvodestillägg tillerkännas vederbörande, om sagda barntillägg utgjorde »en jämförelsevis väsentlig del av de med tjänsten förenade sammanlagda arvodesförmånerna», och även då endast »i de fall då så befinnes skäligt». Det torde vara mycket vanskligt att bestämt besvara frågan, huruvida ett barntillägg på 108 kronor per år och barn vore att anse som en jämförelsevis väsentlig del av en docentstipendiats inkomster. Men säkert vore, att för en familjefader i docentstipendiats ställning en löneminskning på ett par hundra kronor per år måste vara verkligt kännbar. Särskilt med hänsyn till det alltmera ökade intresse, som i våra dagar ägnades frågan om familjebildningen och nativiteten, syntes ett borttagande av barntilläggen allt annat än välmotiverat. Konsistoriet tilläte sig därför på det allra livligaste understryka önskvärdheten av att sagda tillägg, vid eventuellt bifall till Kungl. Maj:ts förslag, måtte ersättas med likvärdiga personliga arvodestillägg.

Analoga förhållanden gällde givetvis i fråga om forskarstipendierna, med den skillnaden att forskarstipendiets grundbelopp med 1,000 kronor överstege docentstipendium.

Över huvud taget syntes det, bortsett från det ovan anförda, knappast billigt att mitt under en starkt markerad och pågående prisstegring fixera de ifrågavarande stipendiernas belopp på sätt Kungl. Maj:t föreslagit. Med hänsyn till universitetens och den vetenskapliga odlingens intressen finge konsistoriet därför på det varmaste förorda bifall till motionerna I: 87 och II: 81, enligt vilka docent- och forskarstipendier allt fortfarande måtte utgå med grundbelopp och dyrtidstillägg efter nu gällande grunder samt innehavare av sådana stipendier måtte tillerkännas kristillägg. Det syntes ur alla synpunkter lämpligast, att status quo bibehölles för nämnda stipendiater i avvaktan på en definitiv reglering av universitetslärarnas ännu icke reglerade löner i det hela.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har tillstyrkt bifall till motionerna I: 87 och II: 81.

Kanslern har för egen del, under åberopande av vad de akademiska myndigheterna anfört, såsom sin mening uttalat, att det vore ett mycket starkt och välgrundat önskemål från de akademiska läroanstalternas sida, som skulle tillgodoses genom ett bifall till motionerna.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har kanslern föreslagit vissa besparingsåtgärder, vilka av departementschefen tillstyrkts, bland annat indragning vid första inträdande vakans av en andre bibliotekariebefattning

vid universitetsbiblioteket i Uppsala. Beträffande universitetsbiblioteket i Lund har föreslagits motsvarande åtgärd i fråga om en förste bibliotekariebefattning därstädes. I motionerna I: 88 och II: 120 har yrkats, att beslut om indragning av dessa två tjänster icke måtte fattas vid innevarande års riksdag. Utskottet, som i övrigt icke funnit något att erinra mot de under denna punkt av kanslern och departementschefen ifrågasatta besparingsåtgärderna, är emellertid ense med motionärerna om att anledning saknas att redan nu taga ståndpunkt till frågan om berörda bibliotekariebefattningars indragning. Dessa tjänster falla nämligen under bestämmelserna i kungörelsen den 3 januari 1941 (nr 5) angående återbesättande av vissa civila befattningar i statens tjänst och få således icke utan Kungl. Maj:ts medgivande vid inträffande vakans återbesättas. Kungl. Maj:t har alltså i sin hand att lämna tjänsterna obesatta och utskottet utgår ifrån att så även kommer att ske, till dess riksdagen sättes i tillfälle att vid aktualisering av ifrågavarande spörsmål taga ärendet under förnyat bedömande. Med vad utskottet sålunda anfört torde motionerna I: 88 och II: 120 få anses besvarade.

Utskottet delar departementschefens uppfattning om önskvärldheten av att samarbete i ökad utsträckning bör försökas mellan de fem akademiska lärosätena i vårt land, i syfte att rationellt och för minsta kostnad ordna undervisningen i vissa av de akademiska läroämnena. Utskottet hyser den förhoppningen att den av kanslern härom i utsikt ställda undersökningen skall giva ett för uppnående av nämnda syfte gynnsamt resultat.

Den av departementschefen förordade arvodesregleringen beträffande universiteten och karolinska institutet, i syfte att avveckla det på arvoden utgående dyrtidstillägget, har utskottet funnit sig böra biträda, utom i vad den avser docentstipendier, forskarstipendier och arvoden till amanuenser vid universitetsbiblioteken. De till docenterna utgående stipendierna synas icke kunna betraktas som arvoden i egentlig mening och ej heller som vanliga stipendier, utan äro en form för avlönande av en tämligen fåtalig tjänstemannakår, som huvudsakligen är avsedd att rekrytera de akademiska lärosätenas professorsbefattningar och i vilkas åligganden därför utövande av självständig vetenskaplig produktion ingår. Större konsistoriet i Uppsala har i sitt ovannämnda yttrande även framhållit, att docent- och forskarstipendierna i motsats till vanliga stipendier beskattas som inkomst. Utskottet har för sin del i likhet med kanslern funnit att ett starkt och välgrundat önskemål från de akademiska läroanstalternas sida kunde tillgodoses genom ett bifall till motionerna. Utskottet tillstyrker därför att docenterna bibehållas vid rätt att å stipendierna uppbära dyrtidstillägg enligt hittills gällande grunder. Vad i motionerna I: 87 och II: 81 anförts har vidare övertygat utskottet om billigheten av att compensation för stegrade levnadskostnader bör i form av kristillägg utgå på docentstipendierna. Utskottet biträder alltså jämväl motionärernas yrkande härom. Vid Uppsala

universitet finnas för närvarande 41 docentstipendier. Med hänsyn till den ståndpunkt utskottet sålunda i denna fråga intagit torde den i avlöningsstaten för universitetet i Uppsala under rubriken I Professorer och lärare m. fl. upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra minskas med $(41 \times 1,500 =)$ i runt tal 61,000 kronor till $(566,000 - 61,000 =)$ 505,000 kronor.

Vad angår amanuenserna vid universitetsbiblioteken uppbära dessa nu årliga arvoden å 4,800 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg och i förekommande fall barntillägg. Deras tjänstgöringstid är bestämd till fem timmar om dagen. I motionerna I: 89 och II: 121 har yrkats, att dessa befattningshavare skulle bibehållas vid rätt till dyrtidstillägg och barn-tillägg, varjämte de skulle tillerkännas kristillägg. Enligt utskottets mening tala goda skäl för ett bifall till motionärernas förslag. Ifrågavarande amanuenser synas med hänsyn till kompetenskrav och arbetsuppgifter närmast böra jämföras med motsvarande befattningshavare vid kungl. biblioteket och riksarkivet. Amanuenserna vid sistnämnda två verk äro inordnade under civila icke-ordinarie reglementet och uppbära alltså såväl rörligt tillägg som kristillägg. Utskottet anser sig böra ifrågasätta om icke det rationelle vore att vidtaga en förändring beträffande amanuensernas vid universitetsbiblioteken tjänstgöringsskyldighet i samband med deras inordnande under det för civilförvaltningen i allmänhet gällande lönesystemet. Denna fråga synes utskottet böra av Kungl. Maj:t tagas under närmare omprövning. Vad den av departementschefen nu föreslagna arvodesregleringen för ifrågavarande amanuenser beträffar kan utskottet under återropande jämväl i tillämpliga delar av vad utskottet ovan anfört angående docentstipendia-terna icke tillstyrka bifall till densamma utan ansluter sig till det motionsvis gjorda yrkandet. Vid Uppsala universitet finnas nu anställda fem biblioteksamanuenser. Enligt den föreslagna arvodesregleringen kunna arvoden beräknas komma att fastställas till 6,000 kronor. Ett bifall till utskottets förslag skulle innebära en minskning av den i avlöningsstaten för universitetet i Uppsala under rubriken II Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med $(5 \times 1,200 =)$ 6,000 kronor till $(21,000 - 6,000 =)$ 15,000 kronor.

Avlöningsanslagets slutsumma bör på grund av ovannämnda minskningar uppföras med $(2,060,000 - 61,000 - 6,000 =)$ 1,993,000 kronor.

Utskottet kommer i det följande att föreslå en mot den här vidtagna anslagsminskningen i stort sett svarande höjning av vederbörande dyrtidstilläggsanslag, varjämte utskottet kommer dels i samband med behandlingen av Lunds universitet att taga ställning till motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, i vad motionerna avse sagda universitet, dels ock vid behandlingen av karolinska institutet att taga ställning till motionerna I: 87 och II: 81, i vad motionerna avse institutet.

Riksdagen har i annat sammanhang till kristillägg för budgetåret 1941/42 beviljat ett förslagsanslag av 7,400,000 kronor. Utgifterna för kristillägg till docenter vid universiteten och karolinska institutet, till forskarstipendiater samt till amanuenser vid universitetsbiblioteken torde icke i nämnvärd mån komma att påverka belastningen å detta anslag, varför utskottet utgår ifrån att sagda kostnader komma att rymmas inom den för anslaget angivna ramen.

Då Kungl. Maj:ts förevarande förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, samtliga motioner, såvitt nu är i fråga,

a) besluta, att avlöningsstaten för Uppsala universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

A vl ö n i n g s s t a t .

U t g i f t e r :

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a. Lön och tjänst-

göringspen-
ningar kronor 859,600

Avgå pen-
sionsav-

drag » 52,500 kronor 807,100

A vl ö n i n g s s t a t e r .

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
A. Avlöningsstat för professorer m. fl.			
<i>Teologiska fakulteten.</i>			
1 professor	8,000	4,000	12,000
5 professorer	40,000	20,000	60,000
1 professor, Kalsenianus	8,000	4,000	12,000
<i>Anm.:</i>	—	—	—
B. Avlöningsstat för exercitiemästare.			
—	—	—	—
Summa kronor	—	—	859,600

Statsutskottets utlåtande Nr 125.

b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	kronor 48,400	
c. Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, <i>förslagsvis</i>	10,000	kronor 865,500
<hr/>		
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>		» 505,000
5. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän		» 1,500

Ann.: Från förestående anslagspost skola till förste underläkaren å medicinska kliniken och förste underläkaren å kirurgiska kliniken eventuellt utgående hyresbidrag bestridas.

Summa kronor 1,412,300

Anmärkningar till avdelning I. av avlöningsstaten.

2. Besparingar å följande anslagsposter, nämligen: delposten 1. a. till lön och tjänstgöringspenningar till ordinarie tjänstemän, minskad med vederbörliga pensionsavdrag, anslagsposten 2. till arvode till professor i psykiatri, anslagsposten 4. till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anslagsposten 5. till särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, skola, med undantag dels av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till arvode och ersättning till universitetslektor i svenska språket, dels av besparingar å docentstipendier, varom bestämmelser i annan ordning meddelats, dels av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till arvode åt assistenten å den fysikalisk-kemiska institutionen, dels av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till lönetillägg åt professorn N. J. Nordström såsom innehavare av professuren i idé- och lärdomshistoria, dels ock av besparingar å anslagsmedel, som beräknats till ersättningar till vikarier för underläkare och amanuenser vid universitetets kliniker och polikliniker, ingå till reservfonden, vilken står under kanslerns disposition för universitetets vetenskapliga och ekonomiska behov, i den ordning universitetsstatuterna stadga.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets
samlingar och inrättningar m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 397,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 15,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 127,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 68,566
<hr/>	
Summa kronor 607,566	

Sammandrag:

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 1,412,300
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.	» 607,566
	<hr/> Summa kronor 2,019,866

Särskilda uppbördsmedel:

— — — — —	kronor 26,866
	<hr/> Nettoutgift kronor 1,993,000;

b) till *Uppsala universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,993,000 kronor;

II. att motionerna I: 88 och II: 120 må anses besvarade med vad utskottet i det föregående anfört.

2:o) **Lunds universitet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 63, sid. 75—81) föreslagit riksdagen att dels besluta, att lärarbefattningen i medicinsk radiologi vid universitetet i Lund skall vid nuvarande innehavarens avgång ändras till lärarbefattning i röntgendiagnostik, dels besluta, att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt av departementschefen angivits, dels ock till Lunds universitet: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,815,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft de under punkten 1 här ovan omnämnda *motionerna I: 87* och *II: 81* samt *I: 89* och *II: 121*, så vitt desamma avse Lunds universitet.

Beträffande de i motionerna gjorda yrkandena och de skäl, som anförts till stöd för desamma, hänvisas till den under nyssnämnda punkt lämnade redogörelsen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagshöjning med 145,100 kronor. Större delen härav belöper på den arvodesreglering, som av departementschefen föreslagits i överensstämmelse med de grunder, för vilka redogjorts under punkten 1 i det föregående, ävensom på höjning av det rörliga tillägget till 15 procent. Härjämte föreslås en höjning av den i avlöningsstaten för professuren i praktisk teologi upptagna lönen från 6,000 kronor till 12,000 kronor i samband med indragning av det med professuren hittills förenade prebendet. Besparingsåtgärder, motsvarande dem, som ifrågasatts beträffande Uppsala universitets avlöningsanslag, förordas vidare av departementschefen.

Departementschefen erinrar vidare, att han i 1940 års åttonde huvudtitel med hänsyn till det statsfinansiella läget föreslagit, att med inrättande av den av 1939 års lagtima riksdag beslutade professuren i limnologi vid Lunds universitet skulle tills vidare anstå, trots de särskilt starka skäl, som enligt hans mening talade för att professuren erhöles innehavare. Riksdagen, som

biträtt förslaget om uppskov tills vidare med befattningens inrättande, hade funnit det angeläget, att frågan ånyo toges under omprövning i samband med anslagsäskandena till 1941 års riksdag. Kanslern hade nu i likhet med det större akademiska konsistoriet icke ansett sig för närvarande kunna ifrågasätta inrättandet av professuren. Ej heller departementschefen funne det möjligt att nu tillstyrka professurens inrättande. Frågan härom borde tills vidare vila för att vid lämplig tidpunkt återupptagas.

Departementschefen framhåller vidare, att behovet av en särskild lärarbefattning i nationalekonomi inom filosofiska fakulteten vore trängande och från och med ingången av nästa läsår aktualiserades genom att docenten Åkerman, vilken hittills handhaft undervisningen i ämnet, vid denna tidpunkt enligt gällande bestämmelser hade att frånträda sitt docentstipendium. Universitetsmyndigheterna hade också tillstyrkt inrättande från och med nästa läsår av en dylik lärarbefattning. Såsom alternativ utväg hade kanslern anvisat möjligheten att medgiva Åkerman rätt att innehava stipendiet under ytterligare tre år. Departementschefen tillstyrkte för egen del sistnämnda förslag.

Slutligen har departementschefen biträtt ett av kanslern framställt förslag rörande omändring av den nuvarande ordinarie lärarbefattningen i medicinsk radiologi till en lärarbefattning i röntgendiagnostik och om ändrad disposition av anslaget till undervisning i röntgendiagnostik. Dessa åtgärder borde emellertid, på sätt kanslern förutsatt, vidtagas först när den nuvarande innehavaren av den ordinarie tjänsten avgått och borde alltså icke nu föranleda ändring i avlöningsstaten. För att befattningen skulle kunna utan onödigt dröjsmål förändras, ville departementschefen emellertid föreslå Kungl. Maj:t att utverka riksdagens medgivande, att befattningen finge vid nuvarande innehavarens avgång förändras till lärarbefattning i röntgendiagnostik.

Utskottet.

Med hänvisning till vad utskottet i det föregående under punkten 1 anfört tillstyrker utskottet de i motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, så vitt nu är i fråga, framställda förslagen om bibehållande av dyrtidstillägg och i förekommande fall barntillägg å docentstipendierna och arvoden till amanuenserna vid universitetsbiblioteken samt tillerkännande åt nämnda två kategorier befattningshavare av kristillägg. Vid Lunds universitet finnas för närvarande 40 docentstipendier, med ett årligt belopp av 6,000 kronor och 4 biblioteksamanuensarvoden med ett årligt belopp av 4,800 kronor, båda beloppen exklusive dyrtidstillägg. Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle dessa belopp utgå med respektive 7,500 kronor och 6,000 kronor, utan rätt till dyrtidstillägg. I enlighet med utskottets i det föregående intagna ståndpunkt böra de i avlöningsstaten för Lunds universitet under rubrikerna I Professorer och lärare m. fl. samt II Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m. uppförda anslagsposterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, minskas med respektive $(40 \times 1,500 =)$ 60,000 kronor till $(582,000 - 60,000 =)$ 522,000 kronor och $(4 \times 1,200 =)$ 4,800 kronor till $(13,600 - 4,800 =)$ 8,800 kronor och avlöningsanslagets slutsumma med $(60,000 + 4,800 =)$ 64,800 kronor till $(1,815,000 - 64,800 =)$ 1,750,200 kronor.

Utskottet kommer i det följande att föreslå motsvarande ökning av vederbörande dyrtidstilläggsanslag.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har icke givit utskottet anledning till annan erinran, än att utskottet på sätt framgår av punkten 1 i det föregående — i enlighet med i motionerna I: 88 och II: 120 framställt yrkande — ansett beslut om indragning av en förste bibliotekariebefattning vid universitetsbiblioteket i Lund icke nu böra fattas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 87 och II: 81 samt I: 89 och II: 121, samtliga motioner, såvitt nu är i fråga,

a) besluta, att lärarbefattningen i medicinsk radiologi vid universitetet i Lund skall vid nuvarande innehavarens avgång ändras till lärarbefattning i röntgendiagnostik;

b) besluta, att avlöningsstaten för Lunds universitet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1941/42, erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

Avlöningsstat.

Utgifter:

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a. Lön och tjänstgöringspen-

ningar kronor 798,800

Avgå pensionsav-

drag . . . » 59,500 kronor 739,300

Avlöningsstater.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
A. Avlöningsstat för professorer m. fl.			
<i>Teologiska fakulteten.</i>			
1 professor	8,000	4,000	12,000
6 professorer	48,000	24,000	72,000
<i>Anm.:</i>	—	—	—
B. Avlöningsstat för exercitiemästare.			
	—	—	—
Summa kronor	—	—	798,800

Statsutskottets utlåtande Nr 125.

b. Ålderstillägg, förslagsvis	kronor 42,800	
c. Ersättningar till vikerierande akademiska lärare	» 10,000	kronor 792,100

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t	» 522,000	
		<u>Summa kronor 1,326,200</u>

Anmärkning till avdelning I. av avlöningsstaten.

II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 280,000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t	» 8,800	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 95,900	
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 45,061	
		<u>Summa kronor 429,761</u>

Sammandrag:

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 1,326,200	
II. Vissa tjänstemän vid universitetets samlingar och inrättningar m. m.	» 429,761	
		<u>Summa kronor 1,755,961</u>

Särskilda uppbördsmedel:

	kronor 5,761	
		<u>Nettoutgift kronor 1,750,200;</u>

c) till *Lunds universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,750,200 kronor.

3:o) **Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.** Kungl. Maj:t har (punkt 83, sid. 112) föreslagit riksdagen att till Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 44,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. Herlitz m. fl.* (I: 87) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Sjögren m. fl.* (II: 81), vari, såvitt nu är i fråga, hemställt, att riksdagen må, med avslag på vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, besluta, att forskarstipendier vid universiteten och karolinska institutet skola utgå med hit-tillsvarande grundbelopp samt dyrtidstillägg efter nu gällande grunder; samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att tillerkänna innehavare av forskarstipendier kristillägg.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna gjorda yrkandet, hänvisas till den under punkten 1 här ovan lämnade redogörelsen.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att ifrågavarande forskarstipendier höjas från 7,000 kronor till 8,800 kronor i samband med upphörande av rätten att å dem åtnjuta dyrtidstillägg (för närvarande 26 procent).

Utskottet anser på under punkten 1 i det föregående anförda skäl dyrtidstillägg alltjämt böra utgå på forskarstipendier, varjämte det syns utskottet skäligt, att kristillägg tillerkännes stipendiaterna. Utskottet ställer sig alltså avvisande till departementschefens förslag om uppräknande av stipendiebeloppet från 7,000 kronor till 8,800 kronor samt ansluter sig till det i motionerna I: 87 och II: 81, såvitt nu är i fråga, framställda yrkandet. Forskarstipendiernas antal är fem. Förevarande anslag bör således minskas från av Kungl. Maj:t föreslaget belopp å 44,000 kronor med ($5 \times 1,800 =$) 9,000 kronor till 35,000 kronor.

Utskottet kommer i det följande att föreslå motsvarande höjning av vederbörligt dyrtidstilläggsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 87 och II: 81, så vitt nu är i fråga, till *Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 35,000 kronor.

4:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Kungl. Maj:t har (punkt 219, sid. 354) föreslagit riksdagen att till Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 750,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 200,000 kronor. Att en minskad anslagsbelastning trots dyrtidstilläggets höjning beräknats uppkomma, sammanhänger med den i det föregående berörda arvodesregleringen genom inräknande efter vissa grunder i arvodena av nu utgående dyrtidstillägg.

Utskottet.

Utskottet.

Utskottet har i det föregående (punkterna 1, 2 och 3) tillstyrkt, att dyrtidstillägg alltjämt skulle utgå på docent- och forskarstipendier vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet samt på arvoden till amanuenser vid universitetsbiblioteken, samt med hänsyn därtill minskat dels avlöningsanslagen för universiteten med 67,000 kronor, respektive 64,800 kronor, dels ock anslaget till forskarstipendier med 9,000 kronor, eller alltså sammanlagt med $(67,000 + 64,800 + 9,000 =)$ 140,800 kronor. Vid karolinska institutet finnas nu fem docentstipendier ett vart å 6,000 kronor. Genom dyrtidstilläggets inräknande skulle dessa stipendier uppräknas till 7,500 kronor. Departementschefen har vid sina beräkningar av förevarande dyrtidstilläggsanslag utgått ifrån att dyrtidstillägg icke skulle utgå å docentstipendierna vid institutet. Med den ståndpunkt utskottet i det föregående intagit bör under detta anslag medel avses för dyrtidstillägg å sistnämnda stipendier, utgörande $(5 \times 1,500 =)$ 7,500 kronor. Sammanlagt skulle alltså nu ifrågavarande anslag böra höjas med $(140,800 + 7,500 =)$ i runt tal 150,000 kronor till $(750,000 + 150,000 =)$ 900,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1941/42 anvisa ett *förslagsanslag* av 900,000 kronor.

Stockholm den 20 maj 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Per Gustafsson, Pauli, Bergman, Sven Larsson, Carlström, Bäcklund, Björkman, Berntson* och *Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Prästbol, *Persson* i Falla, *Holmdahl, Andersson* i Södergård, *Mårtensson, Wallentheim, Viklund, Lindholm*, fru *Alvén* och herr *Bergvall*.